

Відповіді

**Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на зауваження та рекомендації, викладені у проєкті експертного висновку
галузевої експертної ради щодо акредитації освітньо-наукової програми
23298 Художній переклад з англійської мови, літературне редагування та менеджмент
перекладацьких проєктів,
другий рівень вищої освіти Магістр філології, спеціальність 035 – “Філологія”**

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
<p>Критерій 1 <i>Зауваження</i> <i>я</i></p>	<p>1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня ГЕР підтримує думку ЕГ стосовно практики розширення переліку ФК і ПРН (порівняно з галузевим Стандартом) з огляду на «необхідність зацентувати передбачувані результати навчання на сформованості у здобувачів освіти здатностей усвідомлювати критерії перекладацької майстерності, знати принципи редагування перекладних текстів, керування перекладацькими проєктами та використовувати їх на практиці». Водночас ГЕР вважає за доцільне зауважити, що структура рецензованої ОНП не цілком забезпечує формування ПРН із галузевого Стандарту, пов'язаних із літературознавством. Скажімо, ПРН 8 «Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства», відповідно до матриці, забезпечують ОК 3 «Порівняльна стилістика англійської та української мови» і ВК 2.04 «Перекладацька рецепція української літератури в англійськомовному світі». Як видно з робочої навчальної програми ОК 3, головна увага в ній зосереджена на функціональних стилях, а не на власне літературознавчому розумінні стилю як естетичного явища, зумовленого у своїй формо-змістовій</p>	<p>Перекладознавство вже давно перестало бути виключно прикладною наукою в рамках лінгвістики, а слідуючи західним моделям, має розглядатися в рамках літературознавства. Виходячи з переконання, що об'єктом і продуктом перекладу є художній твір, наша ОП не просто закорінена в літературу, а є органічною частиною літературної творчості, як і художній переклад є органічною частиною цільової літератури.</p> <p>Рівень фахової компетенції в галузі літературознавства вдосконалюється під час вивчення художнього перекладу, що репрезентується здебільшого під літературознавчим кутом зору. Цей результат передбачено в основних і вибіркових дисциплінах нашої ОП, які забезпечують досягнення саме літературознавчих ПРН (8, 10, 11, 14, 19, 20, 21, 22) та ФК (1, 2, 4, 11, 12, 13, 15.1, 16.1, 16.2, 17.1, 17.2).</p> <p>У нашій ОП всі освітні компоненти щільно переплетені з теоретико-літературними та історико-літературними компетенціями і спираються на літературознавчі критерії оцінки якості художнього твору в перекладі. Теорії художнього перекладу, застосовувані в навчальних дисциплінах програми, є літературознавчими теоріями за своєю суттю і невіддільні від загальної теорії літератури. В робочих програмах за цією ОП є вагомі літературознавчі компоненти, хоч ми не “буквально” слідували стандарту (це питання інтерпретації), не запроваджували літературознавство як єдиний освітній компонент.</p> <p>Унікальність нашої ОП серед численних ОП, що готують філологів-перекладачів, полягає в тому, що ми готуємо перекладачів художньої літератури, тобто фахівців, які матимуть справу з художніми текстами у своїй</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
	<p>своєрідності тенденціями історичного розвитку мистецтва загалом.</p> <p>Дотичними до власне літературознавчої проблематики в ОК 3 є лише окремі теми, що стосуються мікрорівня поетики – тропів і стилістичних прийомів. А ось тем, які би розкривали історичні надбання літературознавства, в ОК 3 узагалі немає. Що ж стосується ВК 2.04, то сумнівним є сам факт формування ПРН 8 шляхом вивчення вибіркової дисципліни (адже її можуть обрати не всі здобувачі освіти), і, крім того, сама назва ВК апіорі не передбачає історичного виміру теоретико-літературознавчого дискурсу, закладеного у формулюванні ПРН 8.</p> <p>Зазначене спонукає зробити висновок про неповне забезпечення в структурі аналізованої ОНП результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, зокрема в аспекті формування історико- та теоретико-літературознавчих фахових компетентностей, а відтак і ПРН. Це вагомий недолік проектування ОНП, адже освітня кваліфікація, яку присуджують здобувачеві освіти за спеціалізацією «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», - «магістр філології», а не лише «перекладознавства».</p>	<p>професійній діяльності. Власне, наша ОП постала як зв'язкова ланка між літературознавчими і перекладознавчими компетенціями, як «кузня» перекладацької літературної творчості, яка стала вже брендом нашого інституту.</p> <p>З огляду на вищезазначене хотіли б зауважити, що відсутність окремого компоненту, в назві якого є слова «література», «літературознавство», не корелює з відсутністю передбачуваного результату навчання та формування літературознавчої компетенції. Літературознавче знання є невід'ємною складовою частиною кожного освітнього компоненту нашої ОП.</p> <p>З огляду на специфіку нашої ОП, ми конкретизували предметну галузь, яка відображає її сутність. Ми створювали не шаблонну, а творчу унікальну програму, керуючись ідеєю академічної свободи в рамках духу єдиного освітнього стандарту, а не його букви.</p> <p>ЗВО вважає безпідставним заниження з А до Е за критерієм 1.</p>
<p>Критерій 1. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Проектування та цілі освітньої програми *</p> <p>Рекомендуємо при проектуванні структури ОНП забезпечити повну реалізацію всіх ПРН, передбачених галузевим Стандартом та специфікою обраної спеціалізації «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», зокрема повноцінно здійснювати й теоретико-літературознавчу підготовку перекладача художньої літератури</p>	<p>При проектуванні структури ОНП було забезпечено повну реалізацію всіх ПРН, передбачених Стандартом та специфікою обраної спеціалізації «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», зокрема особливу увагу було приділено повноцінній теоретико-літературознавчій підготовці перекладача художньої літератури. Специфіка підготовки перекладача художньої літератури та літературного редактора вже передбачає комплексне осмислення літературознавчих категорій та ґрунтовне розуміння класичних та новітніх літературних тенденцій та процесів. Низка обов'язкових освітніх компонентів ОНП, зокрема ОК 06 Багатосеместрова дисципліна Комунікативні стратегії</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
		<p>художнього мовлення (англійська мова), ОК 10 Багатосеместрова дисципліна Комунікативні стратегії художнього мовлення (німецька / французька / іспанська / італійська / португальська мова) та ОК 12 Основи літературного редагування перекладних текстів, напряду забезпечує формування літературознавчих компетенцій, передбачених ФК2. Більш того, наголошуємо, що осмислення, доперекладацький аналіз та виконання художнього тексту (як традиційного, так і аудіовізуального) саме по собі передбачає послуговування арсеналом літературознавчих засобів, тож всі ОК, що забезпечують реалізацію перекладознавчих ФК забезпечують і ФК2, що й вважається самоочевидним.</p>
<p>Критерій 2. Зауваження я</p>	<p>2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством</p> <p>ЕГ у звіті пише, що і в навчальному плані, і в кабінеті в системі Тритон студентам було запропоновано лише два блоки дисциплін – «Функціональні аспекти художнього перекладу» та «Художній переклад у міждисциплінарному діалозі», тобто «інші опції не було зазначено». Сказане входить у суперечність з інформацією у СО та ОНП, де йдеться про виконання на програмі вимоги «Положення про порядок реалізації студентами КНУ права на вільний вибір дисциплін», зокрема про можливість обирати навчальні дисципліни з НП інших спеціальностей. ГЕР не має змоги перевірити опції вибору в університетській системі Тритон, а відтак і оцінити справедливність контраргументу ЗВО у відповідь експертній групі.</p>	<p>Наголосимо, що у ННІФ діє Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін (http://surl.li/bitnc), де регламентований вибір дисциплін з інших ОП. Вибір здійснюється через Тритон шляхом внесення відповідної заяви. Механізм роботи системи Тритон був продемонстрований ЕГ під час огляду МТЗ в частині функціоналу доступного кафедри&деканату, які бачать навчальний план і його можливості. В навчальному плані (який є пропозицією) зазначаються тільки запропонований здобувачам вибір. Студент, через свій персональний кабінет бачить інші опції системи – ті які його стосуються, ті які були спеціально створені для реалізації його права на вибір ОК – він має можливість бачити/обирати всі дисципліни які викладаються у відповідному семестрі в університеті. Фіксація вже реалізованого вибору здійснюється у робочих (оперативних) навчальних планах, при цьому в них кожен студент вже фіксується за тією дисципліною (блоком) яку він обрав – якщо ця дисципліна (блок) з цієї програми то в робочому плані за цією програмою, якщо обрана дисципліна іншої програми – в робочому навчальному плані тієї програми. Суперечить логіці та є безпідставним умовивід про відсутність “інших опцій” із факту про функціонування на ОНП двох вибіркових блоків та можливості вибору</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
		серед них. Наявність двох блоків вибіркових дисциплін, що пропонує ОНП, жодним чином не виключає можливості вибору дисциплін з інших ОП.
<p>Критерій 2. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Структура та зміст освітньої програми * Рекомендуємо передбачити у НП кредити для підготовки до атестаційних екзаменів і забезпечити повноцінну можливість вибору ОК з навчальних планів інших ,ОП.</p>	<p>Університет не може погодитись із цією рекомендацією, яка на нашу думку суперечить діючим в ЄПВО правилам: (<i>«Кредити присвоюються у разі підтвердження належним оцінюванням досягнення визначених результатів навчання відповідного рівня»</i> - Довідник ЄКТС) і не відповідає нормативних документам МОН України (<i>атестація – «це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам освітньої програми»</i> - Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти).</p> <p>Відсутність кредитів на атестаційні екзамени - це свідоме рішення Університету, оскільки мова йде про перевірку набутих компетентностей, а не формування нових знань і вмінь. Більш того, ОНП розроблено за взірцями сучасних міжнародних освітніх програм, в яких, на відміну від традиційної вітчизняної практики, не передбачена повторюваність та ітеративність.</p> <p>Згідно з рекомендацією, ЗВО мусить “забезпечити повноцінну можливість вибору ОК з навчальних планів інших ОП” – але ж така можливість у здобувачів реально існує!</p>
<p>Критерій 3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання * Рекомендуємо популяризувати серед здобувачів світову освітню практику академічної мобільності та неформальної освіти.</p>	<p>Дозволимо не погодитись із рекомендацією в частині щодо мотивації здобувачів освіти до участі у неформальній освіті, оскільки популяризація програм неформальної освіти не може входити до кола завдань освіти формальної.</p> <p>ЗВО враховує потреби студентів та надає можливості перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, зокрема Положенням про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, введеного в дію наказом ректора КНУ №86-32 від 07 лютого 2023</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
		року (http://surl.li/evxrd). Зауважимо, що освітні програми, розроблені ЗВО, є самодостатніми та повноцінними й реалізують мету навчання на високому рівні. ОНП формальної освіти, яка потребує переадресації студента до неформальної освіти, вважатиметься неповноцінною і є показником неякісного надання освітніх послуг, а пропаганда неформальної освіти у середовищі формального ЗВО може сприйматись як неспроможність ЗВО у повній мірі реалізувати мету навчання.
<p>Критерій 4. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Навчання і викладання за освітньою програмою * Рекомендуємо оновити на сайті ННІФ нормативні документи, які стосуються освітнього процесу, у т.ч. оцінювання навчальної діяльності, залишивши тільки нові редакції документів та прописавши в них вимоги щодо організації навчання з елементами дистанційного формату.</p>	<p>На сайті ННІФ присутні усі нормативні документи, що є свідченням прозорості й публічності його процедур. Документи, що втратили свою чинність або були відредаговані, позначаються як “тимчасові”, “зі змінами” тощо. Повний виклад документації є запевненням ЗВО щодо існування тривалої практики публічного висвітлення різноманітних аспектів його діяльності. Також хочемо нагадати, що відповідно до Рекомендацій щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми, «структура сайту, його рубрикація та дизайн не є предметом оцінювання і належать до сфери автономії ЗВО».</p>
<p>Критерій 6.</p>	<p>6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями У звіті ЕГ наведено чимало фактів, які засвідчують дуже високий рівень професійної майстерності НПП, їх постійний професійний та особистісний розвиток, що не тільки знаходять своє відображення у вдосконаленні тематичних блоків та активностей у рамках ОК, модернізації ОНП та розробці актуальних навчально-методичних матеріалів, а й у збагаченні палітри інноваційних методів викладання (зокрема т.зв. контекстному, імітаційному та проблемному навчанні). Досвід міжнародних проєктів, конференцій та тренінгів, отриманий членами групи забезпечення ОНП, як влучно зазначає ЗВО у відповідь на звіт ЕГ, «результує у новітні підходи до роботи зі</p>	<p>Висловлюємо вдячність ГЕР за високу оцінку внеску НПП, професіоналів-практиків, представників роботодавців та КНУТШ у цілому до реалізації ОНП за цим критерієм.</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
	<p>студентством за принципами менторства та тьюторства, що відповідає як студентоцентричному підходу до навчання й викладання, так і сучасним глобальним освітнім тенденціям. Новаторство та інноваційність підходів викладання НПП відображено й у поглибленій роботі із сучасними перекладацькими, редакторськими та управлінськими інформаційними технологіями, володіння якими є невід'ємними компетентностями конкурентоспроможного випускника ОНП». Ці та інші характеристики кадрового потенціалу ОНП свідчать про зразкову роботу в зазначеному аспекті.</p>	
<p>Критерій 7. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Освітнє середовище та матеріальні ресурси * Зважаючи на сучасні виклики організації освітнього процесу в умовах війни та карантину, рекомендуємо розглянути питання впровадження уніфікованої внутрішньої платформи типу Moodle чи ін. для повноцінного проведення занять за денною формою навчання із застосуванням інформаційних технологій.</p>	<p>На жаль, жодна з існуючих платформ не може бути поширена на весь Університет в цілому. Наразі, викладачі ОНП мають змогу, виходячи із власного досвіду та засновуючись на сучасних освітніх практиках та вимогах ринку праці, обирати оптимальну платформу та програмне забезпечення, що сприятиме найефективнішому досягненню цілей та завдань дисципліни, яку вони викладають. Під час огляду МТЗ НПП продемонстрували і довели ефективність застосування платформ, якими вони користуються для повноцінного проведення занять за денною формою навчання із застосуванням інформаційних технологій.</p>
<p>Критерій 8. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми * Рекомендуємо напрацювати дієвий та коректний механізм постійного аналізу інформації щодо побажань і потреб стейкхолдерів та її врахування для ще більшого вдосконалення освітнього процесу.</p>	<p>Опитування та бесіди зі стейкхолдерами відбуваються регулярно на умовах взаємоповаги та конфіденційності, зібрана інформація та результати опитувань підлягають аналізу та обговоренню. Факти проведення опитувань стейкхолдерів, зокрема роботодавців, засвідчені протоколами засідань кафедри, що є внутрішніми закритими документами ЗВО й можуть бути надані за фактом запиту. Інформація з опитувань випускників та здобувачів освіти є потенційно чутливою та конфіденційною, зокрема, це особисті й контактні дані, місце роботи тощо, які не підлягають розголошенню. На сайті ННІФ оприлюднені результати опитувань в узагальненому вигляді, яких достатньо аби висвітлити рівень задоволеності освітнім</p>

Критерій	Зауваження та рекомендації ГЕР	Коментар Університету
		<p>процесом, отриманими теоретичними та практичними знаннями, актуальність засвоєння навичок та умінь на сучасному ринку праці та засвідчити факт проведення таких опитувань. Факти врахування і впровадження результатів опитувань та бесід зі стейкхолдерами були обговорені на зустрічі з експертами. Відтак у ЗВО наразі існує напрацьований, дієвий та коректний механізм постійного аналізу інформації щодо побажань і потреб стейкхолдерів та її врахування. Вважаємо формулювання у рекомендації “ще більшого вдосконалення” свідченням суб’єктивної оцінки ситуації, що не підкріплена жодними об’єктивними фактами.</p>
<p>Критерій 9. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми</p>	<p>Прозорість та публічність * Рекомендуємо розмістити на сайті ННІФ усю нормативну документацію, а також основну інформацію, яка стосується процесів моніторингу й удосконалення ОНП – від моменту її започаткування до сьогодні.</p>	<p>На сайті ННІФ доступні сторінки присвячені кожній окремій ОП, зокрема ОНП “Художній переклад з англійської мови, літературне редагування та менеджмент перекладацьких проектів” (https://philology.knu.ua/osvitni-prohramy/mahistra-oop-pnd-den/035-041-md-hpamlrmpp/), де доступна актуальна інформація, яка стосується процесів моніторингу й удосконалення ОНП. Також хочемо нагадати, що відповідно до Рекомендацій щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми, «структура сайту, його рубрикація та дизайн не є предметом оцінювання і належать до сфери автономії ЗВО».</p>